

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

22. Expositio singularum partium definitionis indulgentiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

Prima est, esse hunc thesaurum infinitam satisfactionem Christi, & Sanctorum in Ecclesia: ita determinatur in extraua. vnigenitus, à Clemente VI.

Secunda est, esse hanc potestatem in Ecclesia, dispensandi membris hunc thesaurum. Hæc determinatur à Concil. Trid. Sess. 25.

Tertia est, esse vtilis indulgentias, & prodesse fidelibus, qui conuenienter eis vtuntur: ita determinatur in Concil. Lateranens. Viennen. Basilien. Ex supradictis facile est definitionem indulgentiæ intelligere, quæ superius posita est, cuius singulæ partes in sequenti capite exponuntur.

Expositio singularum partium definitionis indulgentiæ.

CAPVT XXII.

Indulgentia dicitur remissio, quia per eam fit quædam relaxatio, & condonatio. Vnum tamen nota hic, quod multum considerandum est, in indulgentia interuenire misericordiam simul, & iustitiam quandam. Sit exemplum, est aliquis debitor, seu damnatus ad triremes, constituitur aliquis loco eius, qui talem patiatur pœnam, hic misericordia quædam est in eo, quod acceptetur iste, vt pro eo soluat tamen etiã iustitia quædam est: nam vera est solutio pœnæ. Similiter, cum quis est debitor centum aureorum, & ex arano publico ei dantur, vt soluat; ita in præsentia, condonatio, & misericordia est, quod huic detur pœna, & satisfactio alterius: tamen iustitia est; nam pœna soluitur: vnde sanctus Thomas, 4. sent. dist. 20. dixit, indulgentiam non esse tam remissionem, quam commutationem pœnæ, qua vnus pœna mutat in pœnam alterius. Dicitur ergo indulgentia, remissio, condonatio, relaxatio, respectu illius, cui fit.

Rursus, in definitione dicitur, *pœnæ*, quia culpa non remittitur per indulgentiam, sed pœna debita culpæ. Sacramentum est, quod culpam tollit. Dices, si per indulgentiam non tollitur & culpa, quare in concessione indulgentiarum aliquarum dicitur, *à culpa, & pœna*? Dico, multos Doctores reprehendere istud verbum, & dicunt non esse profectum à sede Apostolica, sed ab istis Quæstuarijs; tamen non est cur ita secrete re-

prehendatur: declaratur enim ab Anton. 1. p. tit. 10. c. 3. cum aliquis accedit ad indulgentias consequendas, supponitur, quod debet deuotus, & contritus accedere; non enim profunt existentibus in mortali. Ratione ergo preparationis huius, culpa remittitur, ratione ipsius indulgentiæ, pœna. Ob id, semper ponitur in indulgentia opus aliquod bonum exequendum, quod si bene, & meritorie fiat, culpa remittitur: Ob id ergo tale verbum ponitur; non tamen, quod ipsa indulgentia, ratione sui, remittat culpam, sed tantum pœnam. Rursus, *temporalis*: non enim pœna æterna, quæ mortali debetur peccato, remittitur per indulgentiam, sed per confessionem, vel contritionem, qua ipsa remittitur culpa, *pro actualibus peccatis debita*; nam pœnæ pro originali peccato infliguntur, vt mors, morbus, & alia huiusmodi non remittuntur per indulgentias, *extra sacramentum facta*: nam sacramentum ipsum remittit etiam aliquando pœnæ partem, aut totam, non tamen dicitur indulgentia: hæc enim extra sacramentum est.

Additur tandem in definitione, *ex dispensatione Thesauri Ecclesiastici*, quia etiam per bona, quæ quisque extra sacramentum facit, consequitur remissionem pœnæ debitæ pro peccatis, non tamen dicitur indulgentia: hæc enim ex Thesaurio Ecclesiæ, vt dictum est, fit. Ex his patet, quid indulgentia sit. Nunc quare sic dicatur, considerandum est. Indulgentia apud Latinos aliquando sumitur in malam partem, pro quadam blanda permissione licentiosa culparum: vnde Valla dicit: Indulgere, est concedere obsequenter, & blandè tribuere: vnde dictum est, *Blanda patrum segnes facit indulgentia natos*. Aliquando sumitur in bonam partem, pro quadam clementia, & lenitate, qua homo non exigit omnia secundum summum rigorem iustitiæ, & ad omnimodam mensuram; vnde dicit Cicero ad Atticum, *Cæsarem, pro sua indulgentia in omnes probaturum spero*. Sic Deus indulget nobis, dum non exequitur rigorem suæ iustitiæ in nos. Quia ergo rigor iustitiæ exigere videtur, vt, qui debet pœnas, soluat, cum aliena satisfactio alteri tribuitur, indulgentia quædam dicitur. Non est noua indulgentia in Ecclesia Dei, sed antiqua: habetur enim ex verbis Christi Matth. 16. *quodcumque solueris super terram, erit solutum, & in celis*. Cum dicitur, *quodcumque*, omne vinculum intelligitur, tam culpæ, quam pœnæ, & Ioann. 20. *quorum remisistis peccata*. Peccatum non integrè remittitur, nisi cum & pœna aufertur: & Christus Dominus suo factò indicauit,

dum paralytico non solum peccata dimisit, sed eam à pœna liberauit, & adulteram à pœna capitis fecit liberam: & 2. Cor. 2. legimus Paulū remisisse aliquid pœnæ illi Corinthio. Huius remissionis mentio habetur, imò fit in Concil. Ancyr. can. 2. & Nicen. c. 11. & Chalce. act. 1. In quibus remissiones aliquot pœnarū factas legimus, licet non tam amplas, vt modo sunt; quia tunc illi homines feruentiores erant in bonis operibus, & minus indigebant indulgentijs, quam nos; tamen tunc indulgentiæ erant. Quæ Concilia antiquissima sunt, & idem in multis alijs Concilijs inuenitur.

De modo, concedendi indulgentias in communi.

CAPVT XXIII.

Post eius definitionem, nunc, quibus modis indulgentia concedatur, considerandum est. In cuius rei declarationem sunt aliquot prænotanda.

Primum est, duplex quantitas in aliqua pœna consideratur, vna extensionis, quæ attenditur secundum maius, aut minus tempus, quo talis pœna durat. Altera intensionis, quæ secundum grauitatem ipsius pœnæ attenditur. Potest autē esse, quod vna pœna sit maior altera quantum ad extensionem, non tamen quantum ad intensionem.

Hoc supposito; aduerte, pœnam Purgatorij esse maiorem pœna huius mundi, quæ pro peccatis datur, quantum ad intensionem, non tamen quantum ad extensionem: plus enim durat pœnitentia pro vno peccato in hoc mundo, quam in altero; tamen non est tam acerba pœna, idque merito: nam in isto mundo homo debet esse alijs intentus, & vacare operibus necessarijs ad vitam, hoc non posset præstare, si pœna vnus anni esset vna hebdomada subeunda: tunc enim deberet esse intensa multum, & homo vix posset alteri operi attendere.

Secundò, quia homo debet conseruare vitam temporalem corporis, cui multum nocet pœna multum intensa.

Tertiò, quia homo debet omni tempore bona operari, ad quod inducitur magis per pœnitentiam extensioem. In Purgatorio verò, non sic, sed pœna debet esse grauior, & acerbior,

quia